
Notiser

MEDISINSK NYTT

ODA RISKÅ

Email: oda.riska@legeforeningen.no
Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no
Tidsskriftet

ODA RISKÅ

Email: oda.riska@legeforeningen.no
Tidsskriftet

ODA RISKÅ

Email: oda.riska@legeforeningen.no
Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: aslaug.helland@gmail.com
Tidsskriftet

ODA RISKÅ

Email: oda.riska@legeforeningen.no
Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

Medelevers innflytelse på røykevanene

Å få innflytelsesrike skolebarn til å fremme antirøyking reduserer antallet røykere blant medelevene. Det viser en randomisert studie fra Storbritannia (Lancet 2008; 371: 1595 – 602).

De som ble utpekt av sine medelever som innflytelsesrike, fikk lære om fordelene ved ikke å røyke og ble bedt om å snakke med de andre om dette i løpet av de neste ti ukene. Elever fra skoler med intervensjonen hadde 23 % lavere sannsynlighet enn elever fra kontrollskolene for å begynne å røyke like etter. To år senere var det 15 % lavere sannsynlighet.

Intervensjonen ble innført ved 29 skoler blant elever i alderen 12 – 13 år. Hvis programmet ble innført over hele Storbritannia, ville dette tilsvare en reduksjon i antall røykende 14 – 15-åringer på 43 000 hvert år, hevder forfatterne.

Sensor for jernmangel

Hepcidin er en nøkkelregulator i jernhomøostasen. *Hamp*-genet koder for hepcidin, og kunnskapen om hvordan *Hamp* nedreguleres ved lave jernnivåer er mindre kjent enn mekanismene for oppregulering ved høye jernnivåer. Nå har amerikanske forskere studert en musmodell med en kjemisk indusert fenotype bl.a. karakterisert av jernmangelanemi (Science 2008; 320: 1088-92).

Disse musene har en mutasjon i genet som koder for transmembran serinprotease 6, *TMPRSS6*, som er en viktig komponent i kroppens deteksjon av jernmangel. Defekten fører til at transkripsjonen av *Hamp* ikke blokkeres som normalt ved lave jernnivåer, med høye nivåer av hepcidin som resultat, og en kompensatorisk jernabsorpsjon fra dietten uteblir.

Forskerne viste at overekspresjon av normal *TMPRSS6* i en human cellelinje førte til blokkering av signalveier som oppregulerer hepcidin. Den nye kunnskapen kan føre til mulig behandling av cytokinmediert anemi ved kronisk sykdom ved hjelp av *TMPRSS6*-aktivering. Dessuten vil selektive *TMPRSS6*-antagonister kunne brukes i behandling av hemokromatose.

Økning i type 1-diabetes i Finland

Forekomsten av type 1-diabetes hos barn under 15 år er fordoblet de siste 25 årene i Finland. Det viser en kohortstudie publisert i *The Lancet* (2008; 371: 1777 – 82).

Finland har den høyeste forekomsten av type 1-diabetes i verden. Forfatterne analyserte data i perioden 1980 – 2005 og forsøkte å forutsi forekomsten for de neste 15 årene. Forekomsten øker mer enn før, og antall nye diagnoser hos barn under 15 år vil igjen fordobles over de neste 15 årene.

Tidlig insulinterapi ved type 2-diabetes

Tidlig og intensiv insulinterapi gir bedring og opprettholdelse av kroppens insulinproduserende β -celler, viser en randomisert studie fra Kina (Lancet 2008; 371: 1753 – 60).

382 pasienter med type 2-diabetes ble randomisert til to typer intensiv insulinterapi eller standard behandling. Behandlingen ble avsluttet etter at vanlig blodsukkernivå var oppnådd i to uker. Deretter fikk pasientene kun tilpasning av diett og råd om fysisk aktivitet til de ble fulgt opp et år senere.

Flere pasienter oppnådde et vanlig blodsukkernivå i insulingroupene enn i kontrollgruppen. Etter et år hadde flere pasienter i insulingroupene opprettholdt dette nivået (51 % og 45 %) i forhold til kontrollgruppen (27 %).

Betablokkade via genene

Patofysiologien ved hjertesvikt er kompleks, og behandlingen er derfor ofte en kombinasjon av flere medikamenter, blant annet β -blokkere. Pasienter responderer forskjellig på behandling med β -blokkere, og noe av forklaringen på dette ligger i genene.

Nye forskningsresultater har identifisert en polymorfisme i genet *GRK5* (Nat Med 2008; 14: 510 – 7). Denne normalvarianten av genet koder for proteinet GRK5-Leu41, som har litt høyere kinaseaktivitet enn den vanligste varianten.

Musestudier viste at tilstedeværelsen av GRK5-Leu41 hadde samme fenotypiske effekt som behandling med β -blokkere hos normale mus. Det samme ble funnet hos mennesker. Forskningsgruppen viste også at pasienter med GRK5-Leu41 ikke hadde effekt av behandling med β -blokkere

Hivpasienter har høyere forekomst av kreft

Hivpasienter har signifikant høyere forekomst av flere krefttyper som ikke er relatert til aids. Det viser en studie publisert i *Annals of Internal Medicine* (2008; 148: 728 – 36).

Studien sammenliknet data fra 54 780 hivpasienter som ble fulgt fra 1992 til 2003, med data fra den generelle amerikanske befolkningen. Hivpasienter hadde høyere risiko for bl.a. Hodgkins lymfom, melanom, leukemi, nyre-, lever-, colon- og lungekreft.

Testosteron og seksuell tilfredshet hos kvinner

Øker testostéronspray antall tilfredsstillende seksuelle hendelser hos premenopausale friske kvinner som er utilfredse med seksuallivet? Det var spørsmålet man ønsket å besvare i en ny prospektiv, randomisert og placebokontrollert undersøkelse (Ann Intern Med 2008; 148: 569 – 77).

Studien omfattet 261 kvinner i alderen 35 – 46 år som ble randomisert til placebo eller til en av tre transdermale testosterondoser.

Placeboeffekten var stor. Etter 16 ukers behandling rapporterte alle et høyere antall tilfredsstillende seksuelle hendelser. Kun den midterste doseringen hadde et statistisk signifikant høyere effektmål enn placebo. Det var usikkert om effekten er klinisk signifikant. Tilfredsstillende seksuelle hendelser influeres av mange andre faktorer enn et lavt testosteronnivå (Ugeskr Læger 2008; 170: 1896).

Papaverin like effektivt som diklofenak mot nyrestein

Papaverin, et spasmolytikum, er like effektivt som diklofenak til behandling av akutte smerter ved nyrestein. Det er konklusjonen i en ny prospektiv, kontrollert og enkeltblind studie (J Urol 2008; 179: 1411 – 4).

Studien omfattet 86 pasienter med akutte nyresteinsmerter randomisert til enten diklofenak (75 mg intramuskulært), papaverin (120 mg intravenøst) eller en kombinasjon av begge.

Etter 20 minutter opplevde pasientene i alle gruppene signifikant mindre smerter. Det var ingen signifikant forskjell på smertelindring mellom gruppene.

Publisert: 26. juni 2008. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. januar 2026.